

De rol van de overheid

Auteur(s):

Heijting, Edith
Biegstraaten, Wout

* De auteurs zijn respectievelijk werkzaam bij het ministerie van Economische Zaken en bij de EVD. E.Heijting@minez.nl

Verschenen in:

ESB, 88e jaargang, nr. 4412, pagina D20, 4 september 2003

Rubriek:

Reactie

Trefwoord(en):

graadmeter

Zaken doen is de verantwoordelijkheid van bedrijven zelf. Maar zaken doen gaat niet vanzelf. De overheid heeft een ondersteunende rol.

In het buitenlands economisch beleid staat centraal dat via internationale onderhandelingen en overleg gestreefd wordt naar optimale condities voor het Nederlandse bedrijfsleven. Zo is het afronden van de nieuwe ronde van onderhandelingen in WTO-verband een belangrijk moment, waar complexe onderwerpen ter tafel liggen als landbouw en verbeterde betrekkingen met ontwikkelingslanden. Afronding is voorzien juist tijdens de periode van het Nederlands voorzitterschap van de Europese Unie in de tweede helft van 2004, een belangrijk momentum. De overheidsrol richt zich op het stimuleren van de internationale oriëntatie (informatievoorziening) en het bevorderen van de internationale participatie van Nederlandse bedrijven door onder andere het organiseren van handelsmissies en beursdeelnames in het buitenland en het uitnodigen van buitenlandse sleutelfiguren in Nederland.

Daarnaast is het creëren van een goed imago van Nederland en het Nederlandse bedrijven een belangrijke overheidstaak. Politiek geleide handelsmissies gelden in veel landen als een krachtig visitekaartje voor bedrijven. Vooral wanneer de overheidsinvloed op de economie nog sterk is, kunnen op deze wijze deuren voor het bedrijfsleven geopend worden.

Generieke toegang tot correcte informatie is daarbij de rode draad. Hier ligt echter een spanningsveld met de markt. Handelsbevordering wordt dan ook vormgegeven in een breed netwerk, bestaande uit de overheid en (semi)private instellingen en intermediairs. Welke informatie er voorhanden moet zijn, wordt afgemeten aan belangstellingsregistratie en gebruikersgegevens. Uit evaluaties blijkt dat de beste resultaten worden bereikt in de groep zelf, als die een onderling netwerk vormt dat informatie uitwisselt en kennis deelt.

Selectie

Overall liggen kansen voor het Nederlands bedrijfsleven. Effectieve inzet van de overheidssteuning maakt een onderbouwde selectie noodzakelijk. Waar is de toegevoegde waarde van overheidssteuning het grootst?

De activiteiten en diensten die door de overheid worden aangeboden zijn vanzelfsprekend opengesteld voor het gehele Nederlandse bedrijfsleven, groot en klein. Bij het samenstellen van het pakket en jaarprogramma wordt onder andere gekeken naar het onbenut exportpotentieel. Hiermee komt nadruk te liggen op het MKB, aangezien hier het aandeel exporterende bedrijven nog relatief laag is¹. Meer in het bijzonder gaat het daarbij om startende en doorstartende exporteurs.

Daarnaast is er een regionale focus waarbij speciale aandacht uitgaat naar de EU-lidstaten, kandidaat lidstaten en de opkomende markten en een sectorale focus met een nadruk op innovatieve sectoren.

Ook moeten er prioriteiten worden gesteld bij de dienstverlening door het buitenlandse netwerk². Landen verschillen in toegankelijkheid en in belang voor Nederland. Op grond hiervan is de dienstverlening van posten ingedeeld in verschillende niveaus.

Evaluatie

De wereld is voortdurend in beweging, dat geldt ook voor de handelsbevordering. Al genoemd werden in dit dossier mondialisering en technologische ontwikkeling. Van directere invloed op het handelsbevorderend beleid zijn politiek-economische ontwikkelingen in landen en regio's en de behoefte van het bedrijfsleven. Zo had bijvoorbeeld de Azië-crisis eind jaren negentig een langdurige afname van belangstelling en informatiebehoefte vanuit het bedrijfsleven voor deze regio tot gevolg. Het openen en de transitie van de markten van Midden- en Oost-Europa maakte dat deze onveranderd hoog scoren qua informatiebehoefte uit het bedrijfsleven, met Polen al jarenlang als nummer één.

Het handelsbevorderend beleid richt zich traditioneel sterk op de export. Dit blijkt in toenemende mate te beperkt. De internationale oriëntatie van een bedrijf start in veel gevallen met import. Voor bedrijven speelt bovendien een strikt onderscheid tussen import en export veel minder. Daarnaast blijkt het bedrijfsleven het overheids-instrumentarium op dit punt nog onvoldoende transparant te vinden.

Vandaar dat onlangs de multimedia-Infolijn Internationaal ondernemen werd ingesteld. Ook wordt bekeken hoe de verschillende financiële en niet-financiële instrumenten beter op elkaar kunnen aansluiten.

Slot

Zakendoen is de verantwoordelijkheid van bedrijven zelf - zo begon dit artikel. De verantwoordelijkheid van de overheid ligt in aandacht voor handel in brede zin. Daarbij zijn transparantie, focus en heldere communicatie de sleutelwoorden.

Edith Heijting en Wout Biegstraaten*

Dossier: Handel en transactiekosten

M. Scheltema: [Handelskapitaal](#)

I. Gorissen: [Openheid, overschot en distributie](#)

F.A.G. den Butter en H. Visser: [Handel brengt welvaart](#)

H.P. van Dalen en A.P. van Vuuren: [Hoe groot is de transactiesector?](#)

M.P. Schinkel: [Handelsgeest redt Hollands hachje](#)

E.E.C. van Damme: [Intermediair: mens of markt?](#)

R.H.J. Mosch en I. Verhoeven: [Meer wereld, meer vertrouwen?](#)

A.E. Steenge en G.J. Hospers: [Grenzen aan transactiekostenverlaging](#)

E. Heijting en W. Biegstraaten: [De rol van de overheid](#)

O. Douma: [Standaard uit de kinderschoenen?](#)

S.P.I. Kappelhof: [Oud geld in nieuwe zakken](#)

W.J.J. Manshanden en B. Kuipers: [Staat zonder transport ook het buitenland stil?](#)

A. de Grip: [Postinitieel onderwijs essentieel](#)

P.T. de Beer: [Laat een Arabier niet de onderkant van uw schoenen zien!](#)

W. Jonkhoff: [De handel](#)

1 Midden- en kleinbedrijven hebben veelal een meer regionale functie dan het grootbedrijf, en veel producten lenen zich niet direct voor export. Maar zelfs met inachtneming van deze factoren kan worden gesteld dat het MKB meer exportpotentie heeft dan nu benut. Het EIM schatte in haar rapport *Vol gas naar het buitenland* van april 2000 dat het industrieel MKB een onbenut exportpotentieel had van € 6,35 miljard, 37 procent van de totale export van het industriële MKB.

2 Ambassades, consulaten en Netherlands Business Support Offices (kantoren specifiek voor de economische ondersteuning in aanvulling op het diplomatieke netwerk in: Brazilië, China, Frankrijk, India, Mexico en Polen).